

Доповненням до монументальної споруди Будинку інвалідів є “Каплиця військових інвалідів” – релігійна споруда спроектована і збудована одночасно з будинком інвалідів із західного його боку. Каплиця збудована з переплетінням неороманського та неоготичного стилів, оздоблена багатим декором, має вигляд хреста, вписаного в квадрат, зі спертим на пендентивах куполом. Пресвітерія замкнута абсидою. Візантійська декорація має модифікований характер. Барвний контраст цегли (червоної та жовтої у вигляді маленьких хрестиків) посилює настрій. Споруда має довжину 25 м., ширину – 20 м., висоту – 35 м.

До наших днів, на жаль, не збереглися скульптурні елементи оздобы. При вході до каплиці обабіч парадних сходів стояли чотири величні скульптури: Віри і Релігії, а також святих Петра і Павла. Над брамою було розміщене розп'яття висотою 4 метри. З правої та лівої сторони каплиці, за документальними даними, стояли статуї святих апостолів, виконані відомими львівськими скульпторами Ципріаном Годабським та Абелем Марією Пер'є. Статуї, а також хори та розпис в самій каплиці не збереглися.

Посвячення Будинку інвалідів відбулося з великою урочистістю 4 жовтня 1863 року в день іменин цісаря австрійської імперії Франца Йосифа. Уповноваженим єпископом, що мав провести цей релігійний акт був фельдсуперіор (високий чин представника церкви у війську) П. Брадовські. О 8 годині ранку за канонами католицької церкви була посвячена каплиця, а потім і сама будівля. Після посвячення єпископ звернувся з промовою до присутніх, серед яких здебільшого були військові. В своїй промові він вказав на значення закладу для інвалідів та висловив подяку міському керівництву за подаровану територію для будівництва будинку. Посвячення завершилося святковою Службою Божою та урочистим маршем. 11 жовтня 1998 року митрополитом Львівським та Сокальським Андрієм було освячено каплицю за канонами православної церкви як храм Покрови Пресвятої Богородиці.

На сьогоднішній день особовий склад Львівського державного університету докладає максимум зусиль для збереження архітектурного ансамблю колишнього будинку інвалідів, який є неоціненним надбанням культури та оздоблення міста Львова.

Список використаних джерел та літератури:

1. Державний архів Львівської області (ДАЛО). – Ф.2, Оп.4, Спр. 1146. Арк. 1-5.
2. Дім військових інвалідів / М. Нагірняк, М. Слободянюк // Енциклопедія Львова. Т. 2 / За ред. А. Козицького. – Львів : “Літопис”, 2008. – С. 94-97.
3. Каплиця “дому військових інвалідів” / М. Я. Нагірняк, Р. Г. Великий // Енциклопедія Львова. Т. 3 / За ред. А. Козицького. – Львів : “Літопис”, 2010. – С. 87.
4. Ткачук Р. Л. З історії будівлі Львівського інституту пожежної безпеки МНС України / М. Я. Нагірняк, Р. Л. Ткачук // Історичні пам'ятки Галичини. Матеріали третьої науково-краєзнавчої конференції. – Львів : видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – С. 295-303.
5. Pustrowany przewodnik po Lwowie i powszechnej wystawie krajowej. – Lwów, 1894. – S. 125-126.
6. Wiczkowski J. Lwów, jego rozwój i stan kulturalny oraz przewodnik po mieście. – Lwów, 1907. – S. 581-582.

Надольська Валентина Василівна

к.і.н., доцент кафедри документознавства і музейної справи

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

nadolsk@rambler.ru

МУЗЕЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МІСТА

У період розгортання у світі різновекторних трансформаційних процесів музеї, продовжуючи залишатися хранителями культурної спадщини, переживають серйозні зміни, перетворюючись в систему, все більш відкритую суспільству. Все більшого значення набуває дозвіллева функція музею.

Основою для появи нових підходів у роботі з музейною аудиторією в останні десятиріччя стали синтез і поєднання з базовими формами музейної роботи (екскурсія, лекція,

консультація та ін.), форм, запозичених музеями з інших практик (концерт, клубна робота, свято, гра та ін.). Так з'явилися й активно використовуються у діяльності музеїв квест-екскурсія, музейне свято, музейні акції («Ніч музеїв», «Музейне селфі» та ін.) та ін. До них відноситься й музейний фестиваль.

Фестиваль (з лат. *festivum* – свято) тлумачиться словниками як періодичне культурне свято, показ, огляд мистецтва (театрального, музичного і т. п.). Фестиваль є урочистим дійством з широким колом учасників, на якому відбувається показ і огляд різних видів мистецтва або робіт, виконаних учасниками студій, гуртків, ансамблів інших творчих груп [5, с. 166].

Фестиваль – це одна з найпопулярніших і найцікавіших форм проведення свята. За допомогою цього масового заходу можна привернути увагу широкої громадськості. А за допомогою тематики фестивалю можна варіювати цільову аудиторію. Даний захід завжди супроводжується великим скупченням зацікавлених людей, атмосферою свята, яка об'єднує присутніх, позитивними емоціями [2, с. 2].

Особливість музейного фестивалю полягає в неформальній атмосфері святковості, в ефекті особистої причетності кожного з відвідувачів, співучасті в тому, що відбувається завдяки театралізації, грі, безпосередньому спілкуванню з «персонажами» святкового дійства, застосуванню особливої атрибутики. Особливість фестивалю виявляється ще й у тому, що він ніби розсуває кордони музею, бо музейне значення набувають духовні традиції народу, майстерність, обряди і ритуали, національне мистецтво.

Метою фестивалів є залучення якомога більшої кількості відвідувачів у музеї, популяризація певної історичної, краєзнавчої, мистецької та ін. музейної проблематики, підтримка сталих народних традицій, розвиток туризму в регіонах [4, с. 29].

У світовій практиці музейні фестивалі виконують важливе завдання – є розважальним заходом під відкритим небом, який дозволяє підвищувати туристичну привабливість міста («Smithsonian Folklife Festival» у Вашингтоні, «Museum Mile Festival» у Нью-Йорку, «Museumsuferfest» у Франкфурті-на-Майні).

П'ятдесяту річницю від дня свого створення у липні 2017 р. відзначатиме Смітсонівський фольклорний фестиваль. Новопризначений директор Смітсонівського інституту С. Дилом Ріплі у 1967 р. вирішив винести музейні експонати із тісних закслених вітрин Смітсонівських музеїв на Національний Мол між Капітолієм і Вашингтонським меморіалом, оточений комплексом національних музеїв інституту, та показати їх широкому загалу. За час свого функціонування, за словами журналістів, фестиваль став однією з найголовніших туристичних і культурних подій США [7, с. 16].

Фестиваль триває десять днів і набуває свого апогею 4 липня відзначенням Дня незалежності США. Вхід на це дійство, як і до інших дев'ятнадцяти музеїв Смітсоніан, у дні фестивалю вільний, що сприяє вражаючій статистиці загального відвідування у понад мільйон осіб. Програма кожного фестивалю має чітко сформульовану тему, концептуальну цілісність. Фестиваль, зазвичай, включає в себе денні та вечірні програми музики, пісні, танцю, святкові спектаклі, демонстрації ремесел, приготування різних страв, майстер-класи, дискусійні сесії та ін. [11].

Щорічно організатори фестивалю запрошують певну країну (переважно її автентичні колективи) як почесного гостя з метою найбільш повного і конкретного ознайомлення з життям її народу. За останнє десятиріччя з-поміж розмаїття національних програм Америки, фестиваль також висвітлював культури Румунії, Південної Африки, Бермудів, Шотландії, Малі, Гаїті, Оману, Канади, Північної Ірландії [3, с. 4]. У 2014 р., до 200-річного ювілею Тараса Шевченка, до участі у Смітсонівському фестивалі було офіційно запрошено Україну.

Особливу просвітницьку роль на фестивалі відіграють музейники, науковці, художники, які допомагають сформувати сприятливу атмосферу для роздумів і відчуттів, колективного діалогу, «засвоєння» історичної та культурної інформації від її автентичних носіїв до міжнародних глядачів через переклади та інтерпретації.

У структурі Смітсонівського інституту фестиваль має статус музею, а значить, його програми отримують статус виставок на паритетних засадах з експозиціями інших музеїв цієї установи – з єдиними вимогами і стандартами якості. Мета полягає в створенні виставок вищого гатунку для правдивої презентації культурних традицій спільноти шляхом тісної

співпраці з її носіями. Такий підхід забезпечує міжнародних учасників фестивалю унікальним досвідом, як своєрідним стандартом у збереженні та популяризації культур на національному рівні [7, с. 17]. Важливим є й ще те, що завдяки фестивалю збереження культурної спадщини розширилося, охопивши так звані «нематеріальні» форми культурного самовираження, такі як музика, мова і танець.

У Нью-Йорку музейний фестиваль вперше відбувся 26 червня 1979 року. Подібний захід був покликаний привернути увагу громадськості, спонсорів і благодійників до нью-йоркських музеїв. Фестиваль отримав назву «Музейна миля». Так називають відрізок П'ятої авеню в Нью-Йорку, розташований уздовж Центрального парку. Це місце отримало свою назву не випадково: на цій ділянці П'ятої авеню розташувалися десять великих нью-йоркських музеїв, більшість з яких – художні. У 2009 р. до них додався Музей африканського мистецтва.

Щороку увечері кожного другого вівторка червня рух на ділянці П'ятої авеню від перехрестя з 82-стріт до 105-стріт перекривається, і миля перетворюється в пішохідну зону. Відвідувачів музеїв у день проведення фестивалю чекають нові виставки, а всіх, хто в цей час опинився на П'ятій авеню – жива музика, композиції у виконанні джазових музикантів, а також популярні мелодії та композиції із знаменитих бродвейських мюзиклів. За традицією, вхід у всі музеї Музейної милі ввечері – з 18.00 до 21.00 – безкоштовний [1].

Сьогодні «Музейна миля» є однією з найбільш популярних і масштабних культурних подій у світі, котра об'єднує людей незалежно від віку, соціального статусу та інших умов життя. Проголошуючи силу мистецтва, фестиваль має унікальну можливість запропонувати своїм відвідувачам велику програму, в якій обов'язково присутній напрям, цікавий дуже різним людям [10]. В останні 20 років відвідуваність фестивалю склала понад мільйон осіб [6].

Ще одним музейним фестивалем під відкритим небом є Museumsuferfest у Франкфурті-на-Майні. Він є одним з найбільших і значних культурних свят і фестивалів Європи. Свято на Музейній набережній проводиться у Франкфурті щороку в останні вихідні серпня, починаючи з 1988 року. Перший раз фестиваль проводився як рекламна акція низки відкритих на березі Майна музеїв (сьогодні тут розташовується 20 музеїв).

Сьогодні гості фестивалю приїжджають до міста не лише заради музеїв, але й заради великої та різноманітної програми свята. На відрізок набережної довжиною у вісім кілометрів по обидва береги Майна протягом фестивальных днів проходить безліч заходів. У цей час всі музеї на березі Майна, а також багато музеїв у Старому місті працюють всю ніч. Уздовж берега річки встановлюється безліч сцен, на яких проходять вистави і концерти. Сцени чергуються з лавками, в яких продаються різні прикраси, вироби ручної роботи, одяг, а також з вернісажем художників [8].

З 1998 р. у рамках фестивалю підтримується традиція «Органної милі». Щогодини, починаючи з 18 вечора, в одній з прилеглих церков проходить півгодинний концерт органної музики. У рамках свята також можна відвідати музичний фестиваль «Музика в монастирі», вар'єте й інші музичні заходи широкого профілю, оглянути мистецтво малих форм. Неодмінною складовою фестивалю на Музейній набережній є й вітрильна регата. Увечері в неділю свято закінчується барвистим феєрверком. Свято набуло популярності, його щорічно відвідують понад 3 мільйонів туристів [9].

Таким чином, приклад найбільших музейних фестивалів світу свідчить про їх важливе значення для соціалізації музеїв у сучасному суспільстві, підвищення туристичної привабливості міст, в яких вони проводяться.

Список використаних джерел та літератури:

1. В Нью-Йорке прошел музейный фестиваль [Електронний ресурс] // Forumdaily. – Режим доступу : <http://www.forumdaily.com/v-nyu-jorke-proshel-muzejnyj-festival/>.
2. Вережкина Л. Фестиваль как специальное мероприятие: продвижение – проведение – оценка эффективности [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pr-club.com/assets/files/pr_lib/pr.../verevkina.doc.
3. Іванченко Н. Чи потрібен американський досвід українським музеям? // Музеї України. – 2011. – № 2. – С. 4–5.
4. Капустіна Н. І., Бекетова В. М. III Всеукраїнський музейний фестиваль // Музейний простір. – 2011. – № 1. – С. 29.

5. Макеева И. А. Культурно-образовательная деятельность музея: содержание и формы // Вестник Костромского государственного университета им. Н. А. Некрасова. Серия Гуманитарные науки : Педагогика. Психология. Социальная работа. Акмеология. Ювенология. Социокинетика. – 2011. – № 4 / том 17. – С. 164–168.
6. Музейная миля (Нью-Йорк) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D1%8F_\(%D0%9D%D1%8C%D1%8E-%D0%99%D0%BE%D1%80%D0%BA\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D1%8F_(%D0%9D%D1%8C%D1%8E-%D0%99%D0%BE%D1%80%D0%BA)).
7. Пошивайло І. Смітсонівський фестиваль : музей без стін // Музейний простір. – 2011. – № 1. – С. 16–18.
8. Праздник на Музейной набережной во Франкфурте-на-Майне (Museumsuferfest) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cult-turist.ru/events/one-event/536/?q=441&n=536>.
9. Праздник на Музейной набережной во Франкфурте-на-Майне [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.calend.ru/holidays/0/0/2859/>.
10. Фестиваль «Музейная миля» 2016 [Електронний ресурс] // Афіша. – Режим доступу : <http://afisha.nyc/festival-muzejnaya-milya-2016/>.
11. Smithsonian Folklife Festival [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Smithsonian_Folklife_Festival.

Ніколаєва Наталія Борисівна

кандидат історичних наук

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

natalienik8@gmail.com

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА СУЧАСНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МУЗЕЙНИЙ ДОСВІД

Важливою проблемою сучасної музейної справи в Україні є питання впровадження та використання європейського музейного досвіду. Ця проблема поки залишається складною і часто болючою для вітчизняних музейних установ. І в першу чергу через брак коштів на розвиток музеїв – оскільки будь-який музей починається з його належного фінансування для створення закладу, куди цікаво та приємно прийти відвідувачам, та для створення іміджу та реклами цього музею, щоб відвідувачі мали змогу дізнатись про нього та про те, що пропонує цей музей. Також дуже важливим є кадрове питання, оскільки не всі працівники здатні розуміти сучасні тенденції та напрямки розвитку музейної роботи, не всі готові сприймати і втілювати у музейній роботі європейський та світовий досвід та методологію музейної діяльності замість застарілої радянської або стагнаційної вітчизняної пострадянської. Звичайно, існують ще чисельні проблеми сучасної вітчизняної музейної діяльності, щодо яких необхідна подальша робота та обов'язкове фінансування.

Національний музей історії України протягом останніх двох років активно займається запровадженням в своїй роботі сучасного європейського досвіду. В 2015 році працівниками музею було розроблено „Концепцію розвитку Національного музею історії України до 2020 року”, в якій в п. 2.2 зазначається, що НМІУ український за змістом, європейський за духом, сучасний за розвитком [1; с. 8]. Передбачається визнання музею на кількох рівнях: національному, міжнародному, локальному [1; с. 17]. Серед завдань музею на цей період у міжнародному аспекті зазначена і популяризація історії України за кордоном, і створення міжнародного іміджу України, і участь у міжнародному діалозі щодо актуальних історичних тем [1; с. 15-16]. Ці завдання є надзвичайно актуальними, адже для спеціалістів не є секретом, що до недавнього часу експозиція музею практично не змінювалась з радянських часів, до 2014 року відвідувачів в музеї було обмаль, екскурсії іноземними мовами майже не проводились і панувала ситуація „музей заради музею”. До 2014 року музей ніяк не намагався привабити відвідувачів, заходи практично не проводились, заклад був неприбутковим.